وتەی سێهەم

بسم الله الرحمن الرحیم

(یا اَیُّهاَ الناسُ اعْبُدُوا) البقرة: ٢١

ئەگەر دەتەوێت بزانیت کە "خواپەرستی" چەندە بەختیاری و بازرگانییەکی گەورە و گرنگە و، خراپەکاری و گومڕاییش چەندە زەرەر و زیانێکی گەورەی تێدایە، ئەوا سەیری ئەم چیرۆکە بکە و گوێی بۆ ڕابگرە:

جارێکیان دوو سەرباز فەرمانیان پێدرا کە بڕۆن بۆ شارێکی دوور. ئەوانیش پێکەوە کەوتنەڕێ هەتا گەیشتنە دووڕیانێك لەوێدا پیاوێکیان دی، ئەم پیاوە پێیوتن:

(ڕێگای دەستە ڕاستیان سەرەڕای ئەوەی بێ زیانە، ئەوانەش کە دەیگرنە بەر بە ڕێژەی "نۆ لە دە" قازانجیان دەست دەکەوێت و بە ئارامی و بێ ماندووبوونیش دەیبڕن تا دەگەنە جێ. بەڵام ڕێگای دەستە چەپیان سەرەڕای ئەوەی هیچ دەسکەوتێکی تێدا نییە، "نۆ لە دە"ی ئەوانەش کە دەیگرنەبەر تووشی زەرەر و زیان دێن.. ئەوەش بزانن کە هەردوو ڕێگاکە بە ئەندازەی یەك دوورن، ئەوەندە هەیە ڕێگای دەستە چەپ، لەبەر ئەوەی سەر بە هیچ ڕژێمو یاسایەك نییە، ئەو ڕێبوارەی پیایدا دەڕوات چەك و تفاق لەگەڵ خۆی هەڵناگرێت و، بەم پێیە سووکی و حەسانەوەیەکی ڕووکەشی تێدا دەبینێت. بەڵام ڕێگای دەستە ڕاست، لەبەر ئەوەی لە ژێر سایەی یاسادایە، ئەو ڕێبوارەی دەیگرێتەبەر ناچار دەبێت چەکێکی ڕەسمی بە قورسیی دوو کیلۆ لەگەڵ خۆی هەڵبگرێت و، نزیکەی چوار کیلۆ خۆراکیش بخاتە ناو هەگبەکەیەوە، تاکو بتوانێت بەسەر هەر مەترسی و کۆسپ و دوژمنێكدا = کە لەوانەیە بێنە ڕێی = سەربکەوێت).

پاش ئەوەی ئەم دوو سەربازە گوێیان لە وتەی ئەو ڕابەرە شارەزایە ڕاگرت، بەختەوەرەکەیان ڕێی ڕاستی هەڵبژارد. بەم چەشنە کۆڵێکی قورسی بە کێشی یەك باتمان خستە ئەستۆی خۆیەوە، بەڵام "دڵ" و "ڕۆح"ی لە منەت و ترس و ئازارێکی ئەوتۆ ڕزگاریان بوو کە بە هەزاران جاریش لەو کۆڵە قورستر بوو (گەر ئەو ڕێگایەی نەگرتایەتە بەر)..

کەچی بەدبەختەکەیان لەبەر ئەوەی حەزی لە پەیڕەوی کردنی یاسا نەبوو، دەستی لە سەربازی هەڵگرت و ڕێگای چەپی هەڵبژارد. خۆ هەرچەندەش بە ڕواڵەت لە هەڵگرتنی ئەو کۆڵە قورسە ڕزگاری بوو بوو، بەڵام "دڵ و دەروون"ی کەوتبوونە ژێر منەت و ئازارێکی ئەوەندە قورسەوە کە بە هەزاران جار لە هەڵگرتنی ئەو کۆڵە قورس‌تر بوو.. "ڕۆح"یشی هەردەم لە ترس و بیمدا دەینالاند و، هەر کەسێکی لە ڕێگادا دەبینی دەستی لێ پان دەکردەوە و، لە گشت هەڵویێست و ڕووداوێکی ڕێگادا ترسی لێ‌دەنیشت! هەر بەم جۆرە، ڕێی بڕی تا گەیشتە جێی مەبەست و، لەوێ بە سزای یاخی بوون و هەڵهاتنی خۆی گەیشت.

ئەوی تریشیان کە ڕێی ڕاستی گرتە بەر و پەیڕەوی ڕێبازی سەربازیی کرد و چەك و کەرەسەی خۆی پاراست، بە دڵێکی پڕ لە ئارامی و دەروونێکی پڕ لە هێمنی‌یەوە ڕێگای بڕی تا گەیشتە جێگای مەبەست، بێ ئەوەی ئاوڕ لە کەس بداتەوە و منەتی کەس هەڵبگرێت، یاخود لە هیچ کەسێك بترسێت. ئیتر لەوێ پاداشت و خەڵاتی شایانی خۆی وەرگرت.

* * *

ئەی نەفسی سەرکەشم!

بزانە ئەو دوو ڕێبوارە: یەکەمیان ملکەچ و فەرمانبەردارانی یاسای خواوەندن، مەبەست لەوی تریشیان ئەوانەن کە یاخی بوون و، شوێنی نەفس و ئارەزووی دەروونی خۆیان کەوتوون.

ئەو ڕێگایەش: ڕێی ژیانە کە لە "جیهانی ڕۆح"ەوە دەست پێ‌دەکات و لە گۆڕەوە تێپەڕ دەبێت و لە جیهانی ئەودنیا کۆتایی پێ دێت.

ئەو چەك و هەگبە و تفاقەش بریتین لە: تەقوا و پەرستش، چونکە پەرستش هەرچەند لە ڕواڵەتدا ئەرکێکی قورس و گران بێت، بەڵام لە ڕاستی‌دا ئاسانی و حەسانەوەیەکی ئەوتۆی تێدایە کە لە باس کردن نایەت، چونکە مرۆڤی خواپەرست لە نوێژەکەی‌دا "یەکتایی" خوا دەردەبڕێت و دەڵێت: "أشهد أن لا إله إلاّ الله".. واتە: هیچ بەدیهێنەر و ڕۆزیدەر(رزاق)ێك نی‌یە جگە لە خوا و، هەموو سوود و زیانێکیش بە دەستی ئەوە. خوایەکە دانا و حەکیمە و هیچ شتێك

بێ واتا و مەبەست ناکات، بەخشندە و بەسۆزە و، چاکە و میهرەبانی‌یەکانیشی تابڵێی گەورە و زۆرن..

مرۆڤی باوەڕدار لە هەموو شتێكدا دەرگانەی گەنجینەی میهرەبانی و بەخشندەیی خوا دەبینێت و، دەزانێت کە هەرچی شت هەیە لە ژێر دەستەڵاتی خوای پەروەردگاردایە. لەبەر ئەوە، هەردەم بە نزا و پاڕانەوە لە دەرگانەی ئەو گەنجینانە دەدات و، لەبەردەم هەموو گیروگرفتێکی دنیاشدا دەڕواتە ناو سەنگەری تەوەککولەوە و پشت بە پەروەردگاری خۆی دەبەستێت.

بەم چەشنە، مرۆڤی باوەڕدار لە ڕێگای "ئیمان"ەوە ئاسایشێکی تەواوی دەستگیر دەبێت.

بەڵێ، ئازایەتی و نەترسان، وەك هەموو کردەوەیەکی تری چاك، تەنها لە سەرچاوەی ئیمان و پەرستشەوە سەرچاوە دەگرن. ترس و بیم و هەر کردەوەیەکی تری خراپیش تەنها لە گومڕایی و کوفرەوە پەیدا دەبن.

خۆ ئەگەر گۆی زەوی بۆمبایەك بێت و بتەقێتەوە، لەوانەیە مرۆڤی خواپەرستی دڵڕووناك نەترسێنێت و، بە موعجیزەیەکی دەستەڵاتی پەروەردگاری بزانێت و بە ڕێز و سەرسووڕمان و چێژەوە لـێی ورد ببێتەوە. بەڵام فەیلەسووفێکی دوور لە خوا = کە دڵی لە ئاستی ئیماندا مردبێت = با لەناو خەڵکیدا بە ڕۆشنبیریش ناسراو بێت، لەوانەیە گەر ئەستێرەیەکی کلکدار(مُذَنَّب) لە ئاسماندا ببینێت ئەم لەسەر زەوی‌یەوە سامی لـێ بنیشێتو بڵـێت:

(ئایا بڵـێی ئەم ئەستێرەیە خۆی بە زەویدا بکێشێت)؟

شەوێك دانیشتووانی ئەمریکا کلکدار(مذنب)ێکیان لە ئاسماندا بینی، لە تاوا سامیان لـێ نیشت و، هەندێکیشیان هەر بەو شەوە خانووەکانیان چۆڵ کرد!

بەڵێ، گومان لەوەدا نی‌یە کە "پێویستی‌یەکان"ی مرۆڤ لە ڕادەبەدەرن، کەچی "سەرمایەکەی دەستی" ئەوەندە کەمە لە حوکمی "نەبوو"دایە.. هەروەها ئەو "بەڵا و ناخۆشی"یانەی لە ژیاندا دێنە ڕێی یەکجار زۆرن، کەچی "توانا و دەستەڵات"ی هێندە لاوازە وەك "نەبوو" وایە. واتە: مەودای بازنەی سەرمایە و دەستەڵاتی مرۆڤ هەر ئەوەندەیە کە دەستی پێی دەگات، بەڵام بازنەی هیوا و

ئاوات و، بازنەی بەڵا و ئازارەکانی لەو مەودایەن کە چاوی بڕ دەکات و خەیاڵی بۆی دەچێت!

لەم بەراوردەوە بۆمان دەردەکەوێت: "ڕۆح"ی مرۆڤ، کە تا ئەم ڕادەیە لاواز و بێ دەستەڵات و هەژارە، چەندە پێویستی بە ڕاستییەکانی ئیمان هەیە، وەك: پەرستش و تەوحیدو ملکەچ کردن بۆ فەرمانەکانی خوا و پشتبەستن بەو. هەروەها بۆمان دەردەکەوێ کە هەرکات ئەم ڕێگایە دەگرێتەبەر چ بەختیاری و نیعمەت و قازانجێکی زۆر و گەورەی دەستگیر دەبێت، بۆ کەسێك کە بینایی دڵی لە دەست نەدابێت و هەستیان پێ بکات.

وەك ئاشکرایە هەر ڕێگایەك بێ‌زیان بێت، با ڕێژەی قازانجیشی یەك لە دە بێت، لە هەر ڕێگایەکی زیانبەخش باشترە. خۆ ئەم ڕێگایەی لەم مەسەلەیەدا مەبەستمانە ڕێی بەندایەتی و پەرستنی خوایە، کە سەرەڕای ئەوەی هیچ زیانێکی نییە و ڕێژەی قازانجیشی "نۆ لە دە"یە، لە هەمان کاتیشدا گەنجینەی کامەرانیی هەمیشەییمان پێ دەبەخشێت.

بەڵام ڕێی خراپەکاری، سەرەڕای ئەوەی بێ‌سوودە = هەروەك ڕێڕەوانی دان بەم ڕاستییەدا دەنێن = هۆیشە بۆ چارەڕەشی و لەناوچوونی هەمیشەیی. جگە لەوەی کە هیچ گومانێك لە زەرەر و زیانیدا نییە کە ڕێژەی دەگاتە "نۆ لە دە".. ئەمەش بە شایەتیی ژمارەیەکی زۆر لە چەسپێنەران و پسپۆڕانی ئەم مەیدانە کە بە "تەواتور" و یەکدەنگی(إجماع) شایەتی‌یان لەسەر داوە و لە ڕوانگەی هەواڵی "ئەهلی کەشف"یشەوە دڵنیایی‌یەکی بێ گومانە.

بە کورتی:

بەختەوەریی دنیا = وەك هی قیامەت = لەوەدایە کە ببین بە سەربازێکی دڵسۆز و لێ‌بڕاو لە پەرستشی خوای گەورەدا.

کەواتە، پێویستە ببین بەو سەربازە و، هەردەم بڵێین:

"الحمد لله علی الطاعة والتوفیق" و، شوکرانەی خوایگەورە بکەین لەسەر ئەوەی کە کردووینی بە موسڵمان.